

Poslechněte si 2. díl našeho klimapodcastu Hlasy proměny: Šetrné zemědělství v době klimatických změn

10.4.2024 - | Člověk v tísni

Proč v Česku dodnes dominují obří zemědělské podniky? Jak zemědělce motivovat, aby hospodařili šetrněji? A jak vypadá zemědělská krajina odolná vůči změnám klimatu? Na to zeptáme zemědělce Ericha Vodňanského a krajinné ekoložky Jany Moravcové.

Síla velkých zemědělských koncernů

Průměrný zemědělský podnik v Česku má 130 hektarů. To je nejvíce ze všech států Evropské unie. Hospodaření na velkých plochách je sice ekonomicky výhodné, ale má negativní vliv na kvalitu půdy a biodiverzitu.

„Karty jsou rozdané, česká zemědělská krajina je a bude vždy dominovaná velkoplošným průmyslovým zemědělstvím,“ konstatuje Erich Vodňanský z rodinného statku v Blíževedlech na Českolipsku.

„Velkým problémem a specifikem České republiky je ztráta vztahu k půdě jako takové,“ doplňuje krajinná ekoložka a ředitelka organizace Beleco Jana Moravcová, podle které je to především důsledek poválečné kolektivizace. *„Mnoho z těch rodin vůbec nemělo šanci se ke své půdě vrátit. Na velké části půdy se dodnes hospodaří jako na pronajaté. Dalším specifikem České republiky je pak velikost zemědělských podniků. V Česku je poměrně malé množství obrovských firem, které obhospodařují významnou část republiky.“*

Rodinné farmy jsou v menšině

Naopak rodinné farmy typu Vodňanských obhospodařují pouze zlomek z celkové zemědělské plochy v Česku. To má samozřejmě vliv i na podobu české zemědělské krajiny. Zatímco území, na kterém hospodaří rodina Vodňanských je pestré a členité, protože se na něm v malých úsecích střídají různé plodiny a funkce, včetně pásů zeleně a vodních prvků, krajina v okolí Velvar je velmi monotónní. Je totiž „intenzivně zemědělsky využívaná, strukturovaná do velkých jednolitých celků, bez významného množství zeleně, bez vodních prvků a s velmi sníženou biodiverzitou,“ vysvětluje Jana Moravcová.

Taková krajina je ovšem mnohem méně odolná vůči aktuálním výzvám, které přináší změny klimatu. *„Když nastanou dlouhá období sucha a vlny veder, tak krajina bez stromů, bez drobných vodních toků nebo tůní a mokřadů velmi rychle vysychá. Na jejím povrchu jsou velmi vysoké teploty. V případě, že v takovéto situaci přijde větší přívalový déšť, tak voda vůbec nemá šanci se zasáknout, ale velmi rychle odteče pryč. Případně také může způsobovat povrchovou erozi, tzn., že voda stéká po povrchu krajiny a odnáší s sebou úrodnou půdu,“* popisuje Moravcová.

Projekt LIFE WILL zapojuje do oživení krajiny místní lidi

Velvarsko je jednou z pilotních lokalit projektu LIFE WILL, na kterém se podílí i organizace Člověk v tísni. Jeho cílem je ukázat, že i takto poškozená zemědělská krajina se může proměnit tak, aby byla pestřejší, přívětivější a tím i odolnější vůči změnám klimatu. *„Jedním z velkých úkolů tohoto projektu je zapojit do plánování změn v krajině širokou veřejnost, ale také místní samosprávy a ukázat jim,*

jakou v tom můžou hrát roli,” říká Jana Moravcová.

V určitém smyslu tak může podobu zemědělské krajiny ovlivnit každý z nás, dodává Moravcová. *„Když si veřejnost začne všímat věcí okolo sebe, začne rozpoznávat problémy, které okolní krajina má, a začne rozumět jejich příčinám, tak také začne mít určité požadavky, chce vidět nějaké řešení a začne je požadovat po samosprávách či po státní správě. Jiným slovy, stává se v dané lokalitě aktivní.“*

Kde náš klimatický podcast najdete

Podcast Hlasy proměny: Mění se klima, měníme se i my můžete poslouchat na našem YouTube kanálu a ve všech běžných podcastových aplikacích (Spotify, Apple Podcasts, České podcasty).

Kdo jsou autoři

Podcast „Hlasy proměny: Mění se klima, měníme se i my“ vznikl v organizaci Člověk v tísni. Druhou epizodu připravil Filip Rambousek. O mix zvuku se postaral Jiří Slavičinský, hudbu složil Tomáš Pernický, dramaturgii zastala Magdaléna Trusinová a věcnou správnost garantuje Jakub Zelený. Autorkou vizuálu je Kateřina Číberová.

<https://www.clovekvtisni.cz/poslechnete-si-2-dil-naseho-klimapodcastu-hlasy-promeny-setrne-zemedelstvi-v-dobe-klimatickych-zmen-11334gp>